

UČITELJSKI T O V A R Š.

List za šolo in dom.

Izhaja 1. in 15. dan vsakega mesca, in velja za celo leto 2 gold. 50 kr.,
za pol leta pa 1 gold. 30 kr. nov. dn.

Tečaj III.

V Ljubljani 15. julja 1863.

List 14.

Tiček v zibki.

Na košati lipi zlati
Guga mala zibka se,
Vetrec maja jo obdaja,
S cvetjem vsa zakrita je.

V nji pa čivka mladi tiček —
Mila, nježna stvarica;
Mu postlala starka zala
Postelj'co je iz mahá.

Varuje ga in ogreva
Ko nevihta se zbudi,
Pesmi poje lepe svoje
Dokler noč se ne stori!

Tiček spava, se mu sanja
Od čebelic in cvetic,
Da ga sila vsa nemila
Terga od preljubih tic.

Da hudobni mu fantiči
Postelj'co razdirajo,
Kak mu drago in preblago
Mamico zapirajo.

Prosi tičarje pohlevno:
„Ne žalite reveža!
Bom prepeval in odmeval,
Dokler stvarnik glas mi dá.

In z drevesa bom merčese
Pridno trebil in podil“.
Tak je mladi v zibki zlati
Milo sanjal, se solzil.

Kmali pa so prisijali
Žarki solčni čez goró.
Glavco vzdiga, starka miga
Ze s kosilcem nad glavó.

Tudi mladi tiček drobni
Vstane, skoči s postelj'ce,
Mile poje pesmi svoje,
Da po gojzdu zlega se.

P. Cebin.

P o g o v o r.

Gospod župnik iz verta pridši podajo učitelju, kateri se,
čakaje svojih učencev, na dvorišču pred šolo sprehaja, velik

šopek raznih časopisov s prijaznim pozdravom, kateremu se učitelj pristojno zahvali.

Potem se gospod župnik in učitelj tako le prijazno pogovarjata:

Ž. Kako pa že kaj v šoli napredujete? ali otroci še zmiraj zanikerno v šolo hodijo? Jih li menda še vsaki dan lahko na perste štejete? —

U. Ravno kar premišljujem in tuhtam na vse kriplje, kako bi se tej neugodnosti v okom prišlo, kajti včeraj sem učence na perste štel, pa manjkalo jih je za vsaki perst enega, in zopet danes, se bojim, bo taka, ker še do sedaj nobenega ne vidim, akoravno bo že ura bila in čas šolo začeti. Prav za prav mogel bi jaz o tej dobi svojih učencev v šoli pričakovati; ali prevelika otuženost bi se me polotila po prazni šolski izbi med praznimi stoli sprehajati se in namest otročjega šundra melanholično mušno brenčanje poslušati.

Ž. Toraj, če bo taka še zanaprej, ne bo kaj šola napredovala!

U. Pri taki zanikernosti se beržeje hodi po rakovi poti, kajti preznano je, da, ktereга vsaki dan v šolo ni, se slabo uči.

Ž. Res je tako, prepričam se tega, žalibog, vselej, ko v šolo pridem. Razlagam, pojasnujem, berem, govorim in učim vselej po 10 in večkrat le poverhno nekatere poglavitne resnice svete vere iz malega katekizma; pa vendar še naletim že po večkratnem izpraševanju drugih na take nevedneže, iz katerih ne morem le ene prave besede izleči; koliko se mora še le od zaostajancev nadjati, se lahko vé. Kaj bo, ko taki mladi nemarneži odrastejo nevedni brez temeljitih resnic sv. vere; taki nevedneži še tudi pozneje že stari ne razumejo s pravim zapopadkom keršanskih nauk in pridig, ktere ob nedeljih in praznikih hodijo poslušat, razun nekterih pripovedi in prigodb.

U. „Šiba novo mašo poje“, je rekel neki učitelj, ki je hotel svojim učencem poglavitne resnice s palico po herbtu v glavo vteptati. Ta gospod je namreč s strahovito palico v roki svoje učence tako mehanično izuril, da so nekteri na vsako vprašanje iz katekizma gladko blebetali, kakor da bi orehe stresal. Naj prvo jim je nekoliko odločil, da naj se na pamet naučé, ter jim je obširno razlagal, in terdno zapovedal s palico žugaje to za prihodnjic dobro zapomniti. Otroci so se potem doma

skerbno na pamet učili, ali gorje tistemu, kterega je jezik zapletaje se razodeval, da se ni dovolj naučil!

Ž. Ni me volja neusmiljeno pretepati; sočutljivi starši naših otrok bi bili s tem preveč razžaljeni.

U. Take metode mora se tudi vsakteri skerbno ogibovati, čimur je za svojo veljavo in spoštevande pri ljudeh količkaj mar. Prepričal sem se sam, kako je mati svojemu malo okornemu sinku, ki ni mogel vse naloge gladko naučiti se, v obleko na tisto stran, koder bi imela palica peti, debelo reč vsivala mermraje in hudovaje se nad neobčutljivo neusmiljenostjo.

Ž. „Sila ni mila;“ pa vendar so menda otroci dobro znali, kar jim bo gotovo pozneje koristilo.

U. Blebetali so dobro, razumeli pa malo, ker se je večina časa z mehničnim izpraševanjem in strastnim tepenjem potratilo, in le malo ostalega časa se je razlagovalo, na kar pa otroci po dolgo terpečem tepenji in izpraševanju niso že nič več pazili.

Ž. „Vsak pometaj pred svojim pragom;“ premislimo le, kako bi mi našo šolo kaj bolj vredili, zakaj skerbi me končletna preskušnja, ktera nam že na vrata terka.

U. Zelo sem radoveden, kaj si bodo gospod šolski ogleda mislili, ako bo pri preskušnji več poslušavcev, kakor učencev.

Ž. Tega pač mi nismo krivi, če je lih letos manj za šolo ugodnih otrok memo drugih let; razvidilo se bo to po izkazanih izpisih; drugej se zna ravno taka pripetiti.

U. Vjema se ta nepristojnost (diferenz) zna biti po „Naprej-u,“ ki pravi, da na Kranjskem od 1860. leta 1000 otrok manj šolo obiskuje. — Zdaj pa že podviza mala rajda otrok v šolo, in mene ura v šolo kliče. (Se hoče posloviti.)

Ž. Ostanite, da se dogovorimo zarad zaostajencev.

U. Že vsih pripomočkov smo se poslužili razun postavnih kazni, pa le z malim vspehom.

Ž. Ti pa, sem večkrat slišal, da niso naj boljši; pri nas bi nam vtegnili več škodovati, kakor koristiti.

U. Za letos postavnih kazni rabiti je že prepozno, zakaj naše vloge bi se težko pred preskušnjo reševale, in to bi bilo brez vsega vspeha. Farmani bi se pa potem nad nami s kletvino hudovali in grozili, žugaje nam, na poberi pritergovati. Kaj ta reč ujeta, dobro ve vsak preskušeni učitelj, ter se onih pripomočkov gotovo do velike sile skerbno ogiblje.

Ž. Po tem takem ne bo drugače, kakor da zopet v nedeljo z lece starše resnobno še opominjam, in jim njihovo dolžnost prav na serce položim. Ostajanca bom pa za vsako zamudo kolikor toliko primerno kaznoval.

U. Dobro bi bilo, ako bi se vsi taki zanikerneži ob čertkih, ko imajo drugi učenci praznik, v šolo silili, da bi se priučili, kar so zamudili. *) (Se priporoči, in gre v šolo.)

M. Japel.

Iz zgodovine keršanske ljudske šole.

(Dalje.)

Mesmer je s svojimi nasveti pravo zadel; v kratkem je bilo vse rešeno, kako bi se šolstvo dalo zboljšati. Dasiravno novega ni povedal, pa je vendar položil prvi podstavni kamen za novo poslopje, ker 19. maja l. 1770. je poterdila to osnovo cesarica, 26. maja poslani so bili dekreti na deželno vlado pod Anizo, na deželno poglavarstvo nad Anizo in na druge deželne vlade.

14. julija l. 1770. sošlá se je pervikrat šolska komisija za spodnje Avstrijansko. Imela je troje nalog:

1. napraviti šolske table (Schultabellen) po izgledu zgornje avstrijanskih. **) Kar se je pokazalo, previdili so že poprej. Pokazalo se je, kako slabe da so bile šole, kako malo še celó poštenih staršev jih je cenilo i. t. d.

2. Prevdariti, od ktere strani se bode začelo popravljati. Cesarica je določila v odloki, da naj se ozirajo na katekizem, na bukve, ki so v Sileziji vpeljane; tamkaj so pa začeli s tem, da so seminisče za učitelje vstanovili. Mesmer je priporočeval tak zavod, nadškofov konzistorium je tudi govoril, da je potreba izrejalisča za prihodne učenike. Tedaj je bilo sklenjeno napraviti izgledno šolo; zato pa bi bilo treba svetnega šolskega vodja, enega duhovnega in treh svetnih učencikov. Perve stroške naj prevzame državna kasa; za šolske potrebe bodo pa dunajski nadškof skerbeli, kar so se pismeno zavezali.

*) To bi bilo koristno; toda vsaki učitelj bi ne bil s tem zadovoljen, ker bi se mu nikoli ušesa ne ohladile.

Vredn.

**) Berž ko ne takšne, kakoršne še sedaj okrajni šolski ogledniki konzistoriju pošiljajo.

Pis.